

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ

© 2016 ГУГУЛ О. Я., ТКАЧ У. В.

УДК 338.48

Гугул О. Я., Ткач У. В. Проблеми та перспективи розвитку сучасного готельного бізнесу на Тернопільщині

У статті розглянуто актуальні питання розвитку індустрії гостинності в Тернопільській області. Досліджено основні тенденції діяльності колективних закладів розміщення як важливої складової туристичної галузі регіону. Виявлено проблеми функціонування підприємств готельного бізнесу на Тернопільщині, а також викладено авторського бачення потенційних перспектив розвитку підприємств цього сектора. Туристична індустрія Тернопільської області динамічно розвивається? вдосконалюються та модернізуються традиційні види туризму, з'являються та набирають популярності нові напрямки, зокрема сільський, екологічний, подієвий, екстремальний. З метою розвитку готельного бізнесу запропоновано низку заходів, виконання яких сприятиме активізації бізнес-процесів у туристично-готельній індустрії та дасть якісний поштовх до формування унікального комплексного туристичного продукту Тернопільщини, який відповідатиме міжнародним стандартам.

Ключові слова: готельне господарство, колективні та спеціалізовані заклади розміщення, туристичний бізнес, номерний фонд, місткість готелів.
Табл.: 4. **Бібл.:** 13.

Гугул Оксана Ярославівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародного бізнесу і туризму, Тернопільський національний економічний університет (вул. Львівська, 11, Тернопіль, 46020, Україна)

E-mail: OksanaGGG@i.ua

Ткач Ульяна Володимирівна – кандидат економічних наук, викладач кафедри міжнародного бізнесу і туризму, Тернопільський національний економічний університет (вул. Львівська, 11, Тернопіль, 46020, Україна)

E-mail: ubilynska@i.ua

УДК 338.48

UDC 338.48

Гугул О. Я., Ткач У. В. Проблемы и перспективы развития современного гостиничного бизнеса на Тернопольщине

В статье рассмотрены актуальные вопросы развития индустрии гостеприимства в Тернопольской области. Исследованы основные тенденции деятельности коллективных средств размещения как важной составляющей туристической отрасли региона. Выявлены проблемы функционирования предприятий гостиничного бизнеса на Тернопольщине, а также изложено авторское видение потенциальных перспектив развития предприятий этого сектора. Туристическая индустрия Тернопольской области динамично развивается – совершенствуются и модернизируются традиционные виды туризма, появляются и набирают популярность новые направления, в частности сельский, экологический, событийный, экстремальный. С целью развития гостиничного бизнеса предложен ряд мероприятий, выполнение которых будет способствовать активизации бизнес-процессов в туристско-гостиничной индустрии и даст качественный толчок к формированию уникального комплексного туристического продукта Тернопольщины, который будет соответствовать международным стандартам.

Ключевые слова: гостиничное хозяйство, коллективные и специализированные учреждения размещения, туристический бизнес, номерной фонд, вместимость гостиниц.

Табл.: 4. **Библ.:** 13.

Гугул Оксана Ярославовна – кандидат экономических наук, доцент кафедры международного бизнеса и туризма, Тернопольский национальный экономический университет (ул. Львовская, 11, Тернополь, 46020, Украина)

E-mail: OksanaGGG@i.ua

Ткач Ульяна Владимировна – кандидат экономических наук, преподаватель кафедры международного бизнеса и туризма, Тернопольский национальный экономический университет (ул. Львовская, 11, Тернополь, 46020, Украина)

E-mail: ubilynska@i.ua

Hugul O. Ya., Tkach U. V. Problems and Development Prospects for a Contemporary Hotel Business in the Ternopil Region

The article considers topical issues of the development of hospitality industry in the Ternopil region. The basic tendencies of collective accommodation facilities have been examined as an important component of the tourism industry in the region. Problems with functioning enterprises of hotel business in the Ternopil region have been identified, as well as the author's vision of the potential prospects for the development of enterprises in this sector have been articulated. The tourism industry in the Ternopil region is developing dynamically – with improving and modernizing the traditional forms of tourism, new directions are emerging and gaining popularity, in particular rural, environment, event, extreme tourism. With a view to development of hotel business, a number of activities has been offered, implementation of which will activate business processes in the tourism and hotel industry and will give a qualitative impetus to developing a unique integrated tourism product of the Ternopil region, which would meet international standards.

Keywords: hotel industry, collective and specialized facilities for accommodation, tourism business, room supply, capacity of hotels.

Tabl.: 4. **Bibl.:** 13.

Hugul Oksana Ya. – PhD (Economics), Associate Professor, Department of International Business and Tourism, Ternopil National Economic University (11 Lvivska Str., Ternopil, 46020, Ukraine)

E-mail: OksanaGGG@i.ua

Tkach Ulyana V. – PhD (Economics), Lecturer of the Department of International Business and Tourism, Ternopil National Economic University (11 Lvivska Str., Ternopil, 46020, Ukraine)

E-mail: ubilynska@i.ua

Туризм відіграє важливу роль в житті сучасного суспільства, сприяє урізноманітненню дозвілля та покращенню якості життя. Сфера туризму має свої особливості формування та розвитку. В останні роки, враховуючи підвищення ролі туризму в торгівлі послугами, все частіше туристичний бізнес, як вид підприємницької діяльності, на практиці не обмежується лише розробкою та продажем туристичних послуг. Адаже у сві-

ті, що стрімко розвивається, в соціально-економічному контексті споживачі висувають все нові вимоги до якості та комплексності туристичних продуктів.

Розвиток туристичної галузі та зацікавленість потенційних туристів не може бути забезпечений без потужної матеріально-технічної бази. Однією з найважливіших складових туристичної індустрії Тернопільської області, яка визначає її реальний потенціал, є готельне

господарство, яке виконує одну з найважливіших функцій у сфері обслуговування туристів – забезпечення відвідувачів житлом і побутовими послугами.

Проблематика розвитку підприємств індустрії гостинності на Тернопільщині досліджувалися в наукових працях багатьох вітчизняних науковців, зокрема Керанчука Т. А. [6], Балацької Н. Ю. [7], Романківа І. Я. [8], Турло Н. П. [10], Андрушківа Б. М. [11], Вільчинського А. О. [12], Гуменюка Ю. П. [13], Городинського Ю. [14]. Проте потребують ґрунтовнішого дослідження тенденції розвитку готельної індустрії в сучасних умовах розвитку туристичної галузі на Тернопільщині.

Метою статті є виявлення проблем функціонування підприємств готельного бізнесу на Тернопільщині, а також виклад авторського бачення потенційних перспектив розвитку підприємств цього сектора.

Туристична індустрія сьогодні – це потужна ланка економічного розвитку як окремих регіонів, так і країни в цілому. Це тисячі робочих місць, розквіт сіл і великих міст, відродження культурних та історичних святинь, підвищення якості життя громадян, захист і раціональне використання природних багатств – такі можливості пріоритетного розвитку туристичної сфери.

Тернопільська область має чи не всі передумови для того, щоб увійти до складу найрозвинутіших у туристському відношенні регіонів України та Європи, зокрема: вигідне геополітичне розташування, багату культурно-історичну спадщину, комфортні кліматичні умови, мальовничі ландшафти, унікальні флору і фауну, розвинуту мережу транспортного сполучення, достатні людські й матеріальні ресурси тощо. Область є однією з найбагатших на заповідні території та об'єкти, які займають майже 8,5% її площі. Тернопільська область має сприятливі умови для розвитку туризму, зокрема [5]:

- ✦ надзвичайно вигідне географічне розташування (центр Західної України);
- ✦ історичне перехрестя європейських доріг, наявність щільних транспортних артерій глобального та регіонального значення або їх близькість;
- ✦ наявність об'єктів релігійного (паломницького) та сентиментального туризму глобального значення (Почаївська лавра, Зарваницький духовний центр, Язлівецький монастир тощо);
- ✦ наявність потенційно брендолової туристично-рекреаційної зони Дністровського каньйону і близькість інших зон: Карпати, Шацькі озера;
- ✦ наявність контрастних природно-кліматичних умов (близьких до субтропічних на півдні області та придатних для розвитку зимового відпочинку на півночі);
- ✦ наявність об'єктів глобального значення для розвитку спелеотуризму;
- ✦ значні запаси лікувально-рекреаційних ресурсів для розвитку санаторно-курортної галузі;
- ✦ наявність людей, які володіють інтелектуальним та організаційним ресурсом;
- ✦ збережені унікальні національно-культурні традиції;
- ✦ екологічно чистий компактний регіон.

Готельне господарство є однією з основних складових індустрії гостинності та ключовим чинником, що визначає перспективи розвитку в'їзного туризму і внутрішнього ринку туристичних послуг.

До сучасних особливостей розвитку індустрії гостинності на Тернопільщині слід віднести:

- ✦ поширення сфери інтересів готельєрів на інші продукти і послуги, які раніше надавалися підприємствами інших галузей. Наприклад, організація харчування, дозвілля, розваг, виставкової діяльності тощо;
- ✦ зростаючу демократизацію індустрії гостинності, яка значною мірою сприяє підвищенню доступності готельних послуг для масового споживача;
- ✦ посилення спеціалізації готельного бізнесу та орієнтованої на певну цільову аудиторію;
- ✦ розвиток нових видів туризму, наприклад, екологічного, пригодницького, екстремального, деяких тематичних напрямків, що дозволяє врахувати інтереси практично будь-яких категорій споживачів і зробити туристичний продукт більш витонченим;
- ✦ глобалізацію та концентрацію готельного бізнесу;
- ✦ глибоку персоніфікацію обслуговування і повну концентрацію на запитах і потребах клієнтів;
- ✦ широке впровадження нових засобів комунікації та інформаційних технологій, що дозволяє проводити глибоку і системну економічну діагностику;
- ✦ впровадження нових технологій в операційну діяльність підприємств індустрії гостинності, зокрема, впровадження інтернет-маркетингу.

Перш ніж розпочати аналіз розвитку готельного господарства Тернопільської області, слід зауважити, що дані офіційної статистики з різних джерел значно різняться, що обумовлено, з одного боку, різними методологічними базами обліку, а з іншого – значним тіньовим обігом у галузі. На сьогодні реальна кількість готельних закладів на Тернопільщині є значно більшою, оскільки багато діючих готелів ще офіційно не введені в експлуатацію і не охоплюються статистичною звітністю. У містах також надаються послуги подорожної оренди житлових квартир і приватних хостелів, більшість з яких є незареєстрованими в органах державної реєстрації. Тому точно визначити ємність ринку готельних послуг на сьогодні практично неможливо.

У 2014 р. на території області послуги з тимчасового проживання надавали 58 готелів та аналогічних засобів розміщування (у т. ч. 14 – юридичні особи та 44 – фізичні особи), з них 39 готелів, 2 мотелі, 1 гуртожиток для приїжджих, 16 інших місць для тимчасового проживання. Найбільш поширеними є готелі (67,2% від загальної кількості) та туристські бази, студентські літні табори, інші місця для тимчасового проживання: сезонні бази відпочинку, літні будиночки, які пропонують своїм клієнтам повний комплекс послуг з приймання, розміщення, харчування та обслуговування (27,6%) (табл. 1).

Кількість готелів та аналогічних засобів розміщування по окремих регіонах України, од.

Область України	2013 р.	2014 р.	Відсотків до загальної кількості по Україні
Волинська	73	64	2,4
Закарпатська	228	229	8,7
Івано-Франківська	193	212	8,0
Львівська	272	273	10,3
Рівненська	52	50	1,9
Тернопільська	59	58	2,2
Хмельницька	90	84	3,2
Чернівецька	87	91	3,4
Довідково: по Україні	3582	2644	100,0

Джерело: складено за [1–4].

Питома вага готелів та аналогічних засобів розміщування в області в загальній кількості по Україні складала 2,2% (у 2013 р. – 1,6%).

Загальна місткість готелів та аналогічних засобів розміщування в області у 2014 р. зменшилася відносно 2013 р. на 155 місць, або на 6,2% і становила 2361 місце (табл. 2).

Упродовж 2014 р. в області спостерігалася зменшення кількості осіб, які обслуговувалися в готелях та аналогічними засобами розміщування, готельні послуги було надано 126337 особам, що на 15,5% менше, ніж у 2013 р.

У роботі готелів та аналогічних засобів розміщування важливе значення має обслуговування іноземних туристів. У 2014 р. у готелях та аналогічними засобами розміщування було обслуговано 2982 іноземних громадян (2,6% від загальної кількості).

Найбільша кількість приїжджих спостерігалася з Польщі – 761 особа, Російської Федерації – 503 особи, Німеччини – 260 осіб, Білорусії – 141 особа, Нігерії – 106 осіб, Ізраїлю – 75 осіб, Італії – 69 осіб, Канади – 64 особи.

Загальна вартість перебування в колективних засобах розміщення склала 97707,7 тис. грн, а фактичні витрати на один ліжко-день (людино-день) перебування у колективних засобах розміщення становило 227,8 грн (табл. 3).

Протягом 2014 р. колективні засоби розміщення отримали доходи у розмірі 58571,1 тис. грн, витрати склали 53482,9 тис. грн. Фінансові показники роботи колективних засобів розміщення представлено в табл. 4.

Останніми роками спостерігається скорочення кількості працівників колективних засобів розміщення. У 2014 р. у колективних засобах розміщення працювало 1170 осіб, з них 1128 – штатних і 42 позаштатних.

Ще одним різновидом закладів розміщення туристів на території Тернопільщини є садиби зеленого туризму. Даний сегмент ринку готельних послуг лише формується в регіоні, тому кількість таких закладів набагато менша, ніж у сусідніх областях. За даними управління туризму Тернопільської ОДА, в області функціонують 25 садиб зеленого туризму, які гостинно запрошують подорожуючих і відпочивальників. Найбільше таких закладів

розміщення функціонує в Бережанському, Заліщицькому, Збаразькому і Тернопільському районах (по три в кожному). Однак на території Лановецького, Підгаєцького та Шумського районів такі садиби ще не створені, незважаючи на наявний ресурсний потенціал для їх розвитку. Більшість «зелених садиб» розташовані поблизу відвідуваних туристичних об'єктів – Червоногородського водоспаду, Дністровського каньйону, річок Збруч і Стрипа й інших. Такий різновид готельно-туристичного бізнесу недостатньо розвинутий у багатьох туристичних об'єктах районах – Борщівському, Бучацькому, Кременецькому, Чортківському, що зумовлює значний потенціал для його зростання у майбутньому [5].

На сьогоднішній день проходить реконструкція діючих підприємств готельного господарства згідно з вимогами європейського сервісу, здійснюється будівництво невеликих по місткості готелів на 10–20 номерів, в основному за рахунок коштів фізичних осіб – підприємців, які створюють суттєву конкуренцію підприємствам готельного господарства [9].

Незважаючи на це, попит на готельні послуги на території багатьох районів області часто значно перевищує пропозицію від діючих закладів розміщення, особливо ці тенденції спостерігаються під час проведення релігійних прощ до паломницьких центрів краю – Зарваниці та Почаєва. У багатьох часто відвідуваних локальних туристичних центрах (Кривче, Касперівці, Нирків) взагалі відсутні готельні підприємства, хоча попит на їх послуги на літній сезон є досить високим.

Переважає більшість туристів, які відвідують область, молоді люди з невисокими доходами, на яких, як не дивно, не зорієнтовані більшість готельних підприємств нашого регіону. Тому однією з вагомих проблем туристичної індустрії Тернопільщини є недостатня кількість готелів туристичного класу та коштує.

Оскільки розвиток готельної індустрії на Тернопільщині гальмується через недостатність інвестиційних ресурсів, необхідно створити сприятливе інвестиційне середовище, зокрема:

1. Сформувані чіткий та зрозумілий механізм організації бізнесу у сфері гостинності.

Таблиця 2

Кількість колективних засобів розміщування за типами засобів

Показник	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Кількість колективних засобів розміщення, усього	64	73	70
Готелі та аналогічні засоби розміщування, з них:	49	59	58
готелі	33	37	39
мотелі	1	2	2
гуртожитки для приїжджих	3	3	1
туристські бази, гірські притулки, студентські літні табори, інші місця для тимчасового розміщування	12	17	16
Спеціалізовані засоби розміщування, з них:	15	14	12
санаторії	4	4	3
дитячі санаторії	5	5	5
санаторії-профілакторії	3	2	2
бази відпочинку, інші заклади відпочинку (крім турбаз)	3	3	2
оздоровчі заклади 1-2 денного перебування			
Місткість готелів та аналогічних засобів розміщування (місць)	2311	2516	2361
Номерний фонд готелів та аналогічних засобів розміщування	1049	1171	1158

Джерело: складено за [1-4].

Таблиця 3

Кількість приїжджих, обслугованих у колективних засобах розміщування

Показник	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Обслуговано приїжджих у колективних засобах розміщення, усього осіб	135933	147627	126337
Обслуговано дітей у віці 0-17 років у колективних засобах розміщення, осіб	9419	9680	7886
Обслуговано іноземців у колективних засобах розміщення, осіб	12098	15960	2982
Загальна вартість перебування (тис. грн)	89124,5	94192,3	97707,7
Фактичні витрати на один ліжко-день (людино-день) перебування в колективних засобах розміщення (грн)	181,75	179,75	227,8

Джерело: складено за [1-4].

Таблиця 4

Фінансові показники роботи колективних засобів розміщування, тис. грн

Показник	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Доходи від наданих послуг юридичними особами	50840,4	49833,2	51059,0
Доходи від наданих послуг фізичними особами-підприємцями	5745,1	8232,7	7512,1
Операційні витрати юридичних осіб, у тому числі	42934,2	46623,4	49155,5
Матеріальні витрати, усього	21422,0	20778,1	19838,5
витрати на оплату праці, усього	9984,9	11067,7	11087,3
витрати, пов'язані з відрахуванням на соціальні заходи, усього	3645,0	3978,9	4092,7
витрати, пов'язані з відрахуванням на амортизацію, усього	2271,1	3063,1	3689,1
інші операційні витрати, усього	5611,2	7735,6	10447,9
Інші витрати юридичних осіб	160,6	119,1	136,4
Витрати фізичних осіб підприємців	3117,4	4676,0	4191,0
Усього доходи колективних засобів розміщення	56585,5	58065,9	58571,1
Усього витрати колективних засобів розміщення	46212,2	51418,5	53482,9

Джерело: складено за [1-4].

2. Сформувати механізм інституційної, соціальної та інформативної взаємодії влади та бізнесу для забезпечення гармонійного розвитку пріоритетних видів туризму на засадах державно-приватного партнерства.

3. Вдосконалити умови здійснення підприємницької діяльності у сфері туризму та курортів.

4. Забезпечити інформаційно-консультаційну підтримку start-up-проектів.

5. Консолідувати зусилля влади, науки, бізнесу та громадськості у сфері інноваційно-проектного забезпечення розвитку туристично-готельної індустрії.

6. Налагодити співпрацю з міжнародними та національними організаціями, які представляють інтереси інвесторів чи співпрацюють з ними.

7. Сформувати електронний банк даних вільних земельних ділянок, розробити умови отримання земельних ділянок; спроектувати загальну туристичну та інженерну інфраструктуру, розробити кошторис будівельно-монтажних робіт.

8. Розширити можливості участі іноземних інвесторів у приватизації об'єктів туристичної галузі та інфраструктури.

9. Удосконалити процедуру реєстрації іноземних інвестицій

Реалізація перелічених заходів сприятиме активізації бізнес-процесів у туристично-готельній індустрії та дасть якісний поштовх до формування унікального комплексного туристичного продукту Тернопільщини, який відповідатиме міжнародним стандартам.

ВИСНОВКИ

Отже, туристична індустрія Тернопільської області динамічно розвивається – вдосконалюються та модернізуються традиційні види туризму, з'являються та набирають популярності нові напрямки, зокрема сільський, екологічний, подієвий, екстремальний. Завдяки грамотному використанню туристичного потенціалу ще вчора маловідомі регіони та місцевості Тернопільщини стають популярними туристичними дестинаціями, на базі яких розробляються конкурентоспроможні туристичні маршрути, будуються та реставруються об'єкти туристичної інфраструктури. З метою розвитку готельного бізнесу як вагової складової туристичної індустрії регіону авторами запропоновано до реалізації ряд заходів, виконання яких сприятиме активізації бізнес-процесів у туристично-готельній індустрії та дасть якісний поштовх до формування унікального комплексного туристичного продукту Тернопільщини, який відповідатиме міжнародним стандартам. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Туристична діяльність в Україні у 2012 році : статистичний бюлетень. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.org/uk/operativ2013/tur/zr_u.html
2. Туристична діяльність в Україні у 2013 році : статистичний бюлетень. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.org/uk/operativ2013/tur/zr_u.html
3. Туристична діяльність в Україні у 2014 році : статистичний бюлетень. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.org/uk/operativ2013/tur/zr_u.html

4. Колективні засоби розміщування в Україні 2014 : статистичний бюлетень. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.org/uk/operativ2013/tur/zr_u.html

5. Концепція розвитку туризму та курортів в Тернопільській області до 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.oda.te.gov.ua/.../konseps_turizm2020.doc

6. Керанчук Т. Л. Проблеми та перспективи розвитку готельного та ресторанного бізнесу в Україні / Т. Л. Керанчук // Scientific Works of NUFT. – 2014. – Volume 20, Issue 4. – P. 186–190.

7. Балацька Н. Ю. Особливості та перспективи розвитку готельного бізнесу в Україні / Н. Ю. Балацька, В. М. Репринцева // Молодий вчений. – 2016. – № 1 (28), ч. 1. – С. 12–15.

9. Романків І. Я. Перспективи розвитку туристичної галузі в економіці Тернопільської області / І. Я. Романків // Наукові праці НДФІ. – 2008. – № 1 (42). – С. 118–122.

10. Турло Н. П. Рекреаційно-туристичний потенціал Подільського регіону та його вплив на розвиток туристичної сфери / Н. П. Турло // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 6. – С. 579–583.

11. Андрушків Б. М. Перспективи та механізми активізації розвитку туризму Тернопільщини (методи програмування туристичної діяльності як засіб її активізації) / Б. М. Андрушків, І. І. Стойко, Л. М. Мельник // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Экономика и управление». – 2009. – Том 22 (61). – № 2. – С. 9–16.

12. Вільчинський А. О. Сільський зелений туризм Тернопільського Придністров'я: стан і перспективи розвитку [Електронний ресурс] / А. О. Вільчинський. – Режим доступу : <http://elibrary.nubip.edu.ua/10765/1/11vao.pdf>

13. Гуменюк Ю. П. Організаційно-економічні механізми стимулювання розвитку рекреаційно-туристичного комплексу (на прикладі Тернопільської області) [Електронний ресурс] / Ю. П. Гуменюк. – Львів, 2005. – Режим доступу : www.lib.ua-ru.net/diss/cont/28702.html

14. Городиський Ю. Проблеми і перспективи розвитку туризму у Тернопільській області / Ю. Городиський, А. Манько // Вісник Львівського університету. Серія «Міжнародні відносини». – 2012. – Вип. 29, ч. 1. – С. 36–47.

REFERENCES

Andrushkiv, B. M., Stoiko, I. I., and Melnyk, L. M. "Perspektyvy ta mekhanizmy aktyvizatsii rozvytku turyzmu Ternopilshchyny (metody prohramuvannia turystychnoi diialnosti yak zasib yii aktyvizatsii)" [Prospects and mechanisms of activation of development of tourism of Ternopil region (methods of programming of tourist activity as a means of revitalization)]. *Uchenyye zapiski Tavricheskogo natsionalnogo universiteta im. V. I. Vernadskogo. Seriya "Ekonomika i upravleniye"*, vol. 22 (61), no. 2 (2009): 9-16.

Balatska, N. Yu., and Repryntseva, V. M. "Osoblyvosti ta perspektyvy rozvytku hotelnoho biznesu v Ukraini" [Features and prospects of development of hotel business in Ukraine]. *Molodyi vchenyi*, vol. 1, no. 1 (28) (2016): 12-15.

Humeniuk, Yu. P. "Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizmy stymuliuвання rozvytku rekreatsiino-turystychnoho kompleksu (na prykladi Ternopils'koi oblasti)" [Organizational and economic mechanisms to encourage the development of recreational and tourist complex (on the example of Ternopil region)]. <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/28702.html>

Horodyskyi, Yu., and Manko, A. "Problemy i perspektyvy rozvytku turyzmu u Ternopils'kii oblasti" [Problems and prospects of development of tourism in Ternopil region]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya "Mizhnarodni vidnosyny"*, vol. 1, no. 29 (2012): 36-47.

"Kontseptsiia rozvytku turyzmu ta kurortiv v Ternopils'kii oblasti do 2020 r." [The concept of development of tourism and resorts of Ukraine in Ternopil region up to 2020]. www.oda.te.gov.ua/.../konseps_turizm2020.doc

Keranchuk, T. L. "Problemy ta perspektyvy rozvytku hotelnoho ta restorannoho biznesu v Ukraini" [Problems and prospects of development of hotel and restaurant business in Ukraine]. *Scientific Works of NUFT*, vol. 20, no. 4 (2014): 186-190.

"Kolektyvni zasoby rozmishchuvannia v Ukraini 2014" [Collective accommodation facilities in Ukraine in 2014]. www.ukrstat.org/uk/operativ2013/tur/zr_u.html

Romankiv, I. Ya. "Perspektyvy rozvytku turystychnoi haluzi v ekonomitsi Ternopils'koi oblasti" [Prospects of development tourism industry in the economy of Ternopil region]. *Naukovi pratsi NDFI*, no. 1 (42) (2008): 118-122.

Turlo, N. P. "Rekreatsiino-turystychnyi potentsial Podil'skoho rehionu ta yoho vplyv na rozvytok turystychnoi sfery" [Recreational and tourist potential of the Podolsk region and its influence on the development of the tourism sector]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, no. 6 (2015): 579-583.

"Turystychna diialnist v Ukraini u 2012 rotsi" [Tourist activity in Ukraine in 2012]. www.ukrstat.org/uk/operativ2013/tur/zr_u.html

"Turystychna diialnist v Ukraini u 2013 rotsi" [Tourist activity in Ukraine in 2013]. www.ukrstat.org/uk/operativ2013/tur/zr_u.html

"Turystychna diialnist v Ukraini u 2014 rotsi" [Tourist activity in Ukraine in 2014]. www.ukrstat.org/uk/operativ2013/tur/zr_u.html

Vilchynskiy, A. O. "Sil'skyi zelenyi turyzm Ternopils'koho Prydnistrovia: stan i perspektyvy rozvytku" [Rural green tourism in Ternopil in Transnistria: the state and prospects of development]. <http://elibrary.nubip.edu.ua/10765/1/11vao.pdf>

УДК 338.48

ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСТКИ ТУРИЗМУ У ВАЛОВОМУ РЕГІОНАЛЬНОМУ ПРОДУКТІ ТА ВАЛОВІЙ ДОДАНИЙ ВАРТОСТІ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

© 2016 ПЕРЕДЕРКО В. П.

УДК 338.48

Передерко В. П. Визначення частки туризму у валовому регіональному продукті та валовій доданій вартості Івано-Франківської області

Метою статті є аналіз сучасного стану державних статистичних спостережень у сфері туризму з метою виявлення основних проблем і недоліків галузевої статистичної звітності та розробки експериментальної методики розрахунку інтегрального внеску туризму у валовий регіональний продукт (ВРП) та/або валову додану вартість (ВДВ). Незважаючи на те, що сьогодні теоретичні розробки і методологічні рекомендації, які розглядають туризм через призму соціально-економічного розвитку, представлені у працях багатьох дослідників, в Україні немає комплексної статистики туризму як економічної категорії та офіційної методики розрахунку внеску туризму у валовий внутрішній і валовий регіональний продукти, натомість такі розрахунки вже давно проводяться закордоном. Статистична інформація є основою для ринкового планування в економіці, тому у статті запропоновано методику визначення частки туризму у ВРП/ВДВ. Подальші дослідження мають бути спрямовані на визначення стимуляторів зростання соціально-економічної вартості туризму через розроблення комплексної статистики туризму як методологічної основи для визначення впливу туризму на економіку регіонів зокрема і держави в цілому.

Ключові слова: валовий регіональний продукт, валова додана вартість, туризм.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 20.

Передерко Віталій Петрович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри туризму, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу (вул. Карпатська, 15, Івано-Франківськ, 76018, Україна)
E-mail: vitaliyperederko@gmail.com

УДК 338.48

Передерко В. П. Определение доли туризма в валовом региональном продукте и валовой добавленной стоимости Ивано-Франковской области

Целью статьи является анализ современного состояния государственных статистических наблюдений в сфере туризма с целью выявления основных проблем и недостатков отраслевой статистической отчетности и разработки экспериментальной методики расчета интегрального вклада туризма в валовой региональный продукт (ВРП) и/или валовую добавленную стоимость (ВДС). Несмотря на то, что сегодня теоретические разработки и методологические рекомендации, которые рассматривают туризм через призму социально-экономического развития, представлены в трудах многих исследователей, в Украине нет комплексной статистики туризма как экономической категории и официальной методики расчета вклада туризма в валовой внутренний и валовой региональный продукты, зато такие расчеты уже давно проводятся за рубежом. Статистическая информация является основой для рыночного планирования в экономике, поэтому в статье предложена методика определения доли туризма в ВРП/ВДС. Дальнейшие исследования должны быть направлены на определение стимуляторов роста социально-экономической стоимости туризма путем разработки комплексной статистики туризма как методологической основы для определения влияния туризма на экономику регионов в частности и государства в целом.

Ключевые слова: валовой региональный продукт, валовая добавленная стоимость, туризм.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 20.

Передерко Віталій Петрович – кандидат історических наук, доцент, доцент кафедри туризму, Івано-Франковський національний технічний університет нафти і газу (ул. Карпатская, 15, Івано-Франковск, 76018, Україна)
E-mail: vitaliyperederko@gmail.com

UDC 338.48

Perederko V. P. Determining the Share of Tourism in the Gross Regional Product and the Gross Value Added of the Ivano-Frankivsk Region

The article is concerned with analyzing the current status of the public statistical observations in the sphere of tourism with the aim of identifying the main problems and disadvantages of the sectoral statistical reporting together with the development of experimental methods for calculating the integral contribution of tourism to the gross regional product (GRP) and/or the gross value added (GVA). Despite the fact that today the theoretical developments and methodological recommendations, which consider tourism through the prism of socio-economic development, are represented in the works by many researchers, in Ukraine there are no comprehensive statistics on tourism as an economic category and no official methods for calculating the contribution of tourism to both the gross domestic and the gross regional products, although such calculations are held abroad for a long time. Statistical information is a basis for the market planning in the economy, in this respect the article proposes a technique for determining the share of tourism in GRP/GVA. Further research should be aimed at identifying catalysts of growth of the socio-economic value of tourism through the development of an integrated tourism statistics as a methodological basis for the determining of the impact of tourism on the economy of regions in particular and the State as a whole.

Keywords: gross regional product, gross value added, tourism.

Fig.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 20.

Perederko Vitaliy P. – PhD (History), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Tourism, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (15 Karpatska Str., Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine)
E-mail: vitaliyperederko@gmail.com